

Ōsode (大袖) a késői Heian és a késő Kamakura korszakból.

Egy példa egy pár Ōsode-ra az *Edo*-korszakból. Koruk ellenére nagyjából ugyanúgy elkészítették őket, mint a korai modelleket évszázadok óta.

Ebben a cikkben a japán páncél egyik ikonikus részét, az Ōsode-t (大袖) fogjuk bemutatni.

E cikk referencia-ideje a késői *Heian*-korszaktól a késői *Kamakura* korszakig tart, tehát a 10. századtól a 14. század elejéig, bár az ilyen típusú *Sode* néhány jellemzője végül más időszakokban is lefordul, különösképpen az *Edo*-korszakban.

Ez a páncéldarab azért lett most kiválasztva, hogy bizonyos típusú egységes osztályozást kapjunk, amikor a páncélokról beszélünk. De annak is köszönhető, hogy e hosszú időtartam körül az ilyen típusú páncéldarabot viselő samurájok túlnyomórészt íjászok voltak, ezért a páncél és felszerelés nagy része tükrözi a lovas íjászok kiemelt szerepét.

Egy ábra, amely bemutatja egy korszak samurájának felszerelését;
a baloldalon látható egy *Sode*, külső és belső oldala.

Az *Ōsode* fejlesztése nagyon érdekes, mindazonáltal nagyon rejtélyes. Mivel a 700-as és a 800-as évek páncélzatából semmilyen lelet nem maradt fent, ezért nehéz rekonstruálni a vállpáncél fejlődését, mielőtt ez a nagyon egyedi és tipikus japán formatervezés kialakult volna.

Ismerünk egy úgynevezett *Kata yoroi*-t (肩鎧) lamella vállvérttel, amely nagyon hasonlít a kortárs kínai és koreai páncélokhoz, vagy akár a modern korszak tibeti páncéljaihoz, egy négyzet alakú, elég széles lamella pajzs, amelyet a vállon helyeztek el.

Annak érdekében, hogy megértsük ezt a változást, amely a páncélszerkezet szempontjából talán alacsonyabb szintűnek tűnhet, fontos megértenünk, hogyan működött ez a páncéldarab a fegyverrel, a páncélokkal és a lovas íjászokkal együtt.

Egy példa arra, hogy miként nézett ki a *Kata yoroi*. A korai modelleket lamellákból készítették félkör alakúak voltak a váll vonalát követve Később ezeket kocka vagy téglalap alakú lamellás „pajzsá” alakították.

Valójában, amikor a szamurájok felemelkedtek Japánban, a 14. századig ezek a csapatok uralták a csatateret, és a lovas íjászok seregei voltak a kormány támadó erői. Szintén használták ezeket az erőket a lázadások elfojtására, később pedig az új kormányzati forma kialakítására.

Ebben az összefüggésben a japán íj és a ló volt a korai *Bushi* két fő fegyvere.

Amikor rátekintünk a japán íjra, azaz a *Yumi*-ra vagy helyesebben a *Wakyū*-ra lehetetlen nem észrevenni a fegyver hatalmas méretét.

A pajzs hordozása nagyon kényelmetlen, és egyáltalán nem praktikus, ha arra gondolunk, hogy a ló irányítása közben még egy ilyen nagy íjat is tartaniuk kellett.

Annak érdekében, hogy továbbra is biztosítsák az ellenséges íjászok nyilaival szembeni védelmet, pajzsokat helyeztek a vállára, a páncélhoz erősítve, *Ósode* formájában.

Manapság közismert és bebizonyított tény, hogy a szamurájok a páncélra támaszkodtak, nem pedig a kézi pajzsra. Ezt azonban nehéz lenne értelmezni, ha nem mutatnánk be, hogy ezeknek az *ōsodék* miként működtek pajzsként.

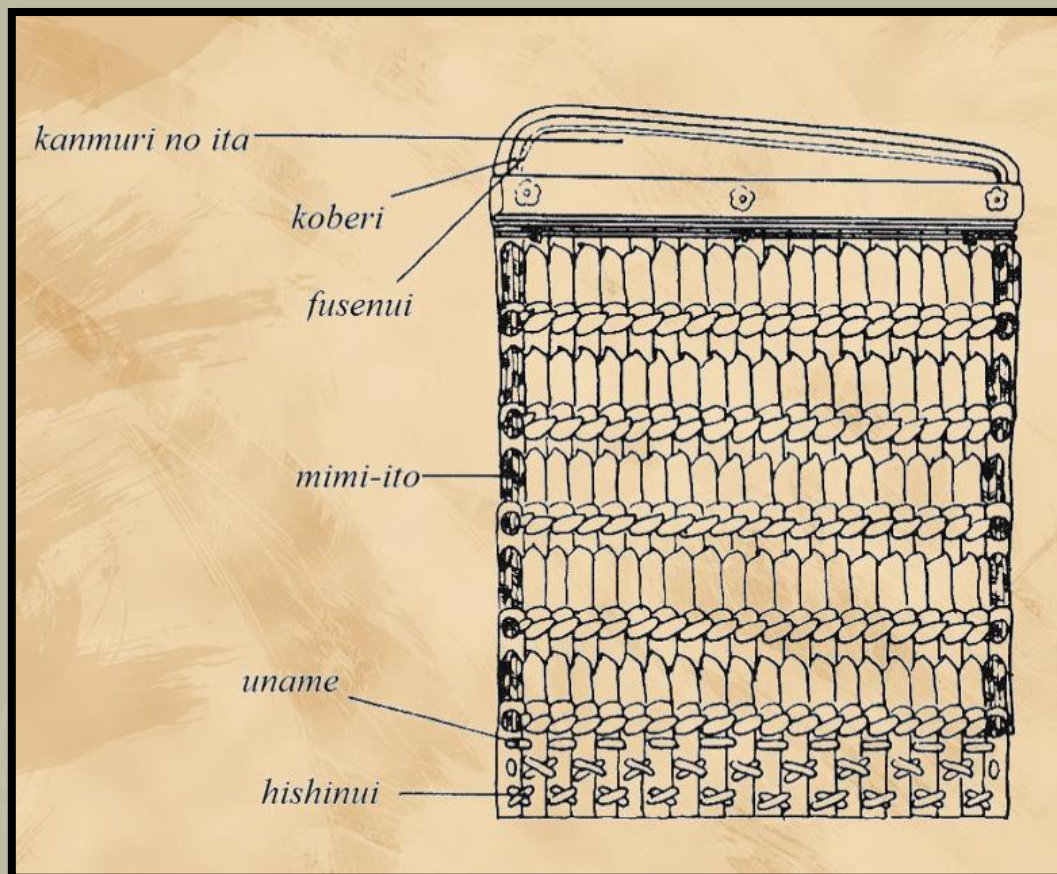

Ez a XIV. századi tekerics megmutatja, hogyan lehet az *Osode*-t előre mozgatni, lefedve a test felső részét és az arcot, miközben a harcos még mindig képes irányítani a lovát.

A váll előre mozgatásával a *Sode*-k előre mozdulnak és előre fognak állni, a test nagy részét lefedve. Ez a meglehetősen egyszerű, de intelligens megoldás lehetővé teszi a samurájnak, hogy irányítsa a lovat, és tartsa az íját, miközben biztosítja azt, hogy az ellenség nyilai és páncélja között továbbra is legyen egy pajzs. Ha már nincs szükség, az *Ósode*-ra a vállat ellentétes irányba mozgatva, mindkét pajzs hátra mozdul, hogy a karok teljes mozgástartományban kerüljenek. Ebben az esetben a kar védelmét a *Kote* adja meg, és a samurájok így könnyebben tudták használni az íjat vagy a kardot.

Ez a felhasználás, hogy az *Ósode*-t pajzsként használják, szintén gyalogosan is működik, egy sajátos állás felvételével, bár érdemes megemlíteni, hogy ez közel sem olyan hatékony, mint lóháton, miközben az íjat használták.

Nem meglepő, hogy amikor a gyalogosharc gyakoribb lett, az *Ósode*-t más *Sode* stílusok kedvéért hagyták el, amelyek inkább hasonlítanak a vállvértre.

Részletes névjegyzék a *Sode* különböző részeiről. Y. Sasamatól.

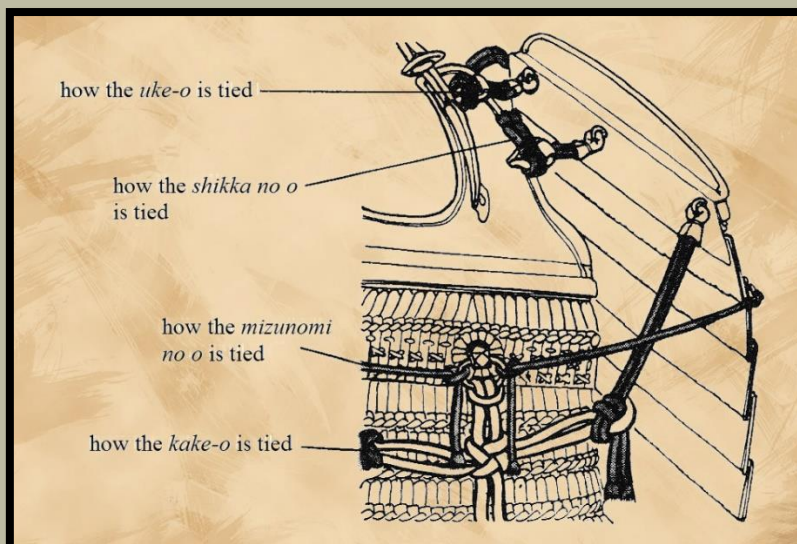
Ebben az időszakban a *Sode* ugyanúgy készült, mint az *O'yoro*i páncél, tehát nagyon kemény, edzett és merev lamellás lemezekkel, *Kebiki odoshi*-val összefűzve. A lamellák felső sorát egy fémlemez borítja, az úgynevezett *Kanmuri no ita* (冠板).

Néhány *Keshō no ita* (化粧板)-stílusban készült, hogy elrejtse a fűzés felső sorát. Egy másik gyakran látott tulajdonság a dekoratív *Hassō-kanamono* (八双金物), és a leggyakoribb hat vagy hét lamella sor a *Sode*-n.

A korai időkben (*Heian*-korszak) a legfelső sort közvetlenül a *Kanmuri* alsó széléhez fűzték, és ezt a *Hassō-byō* tartotta a helyén.

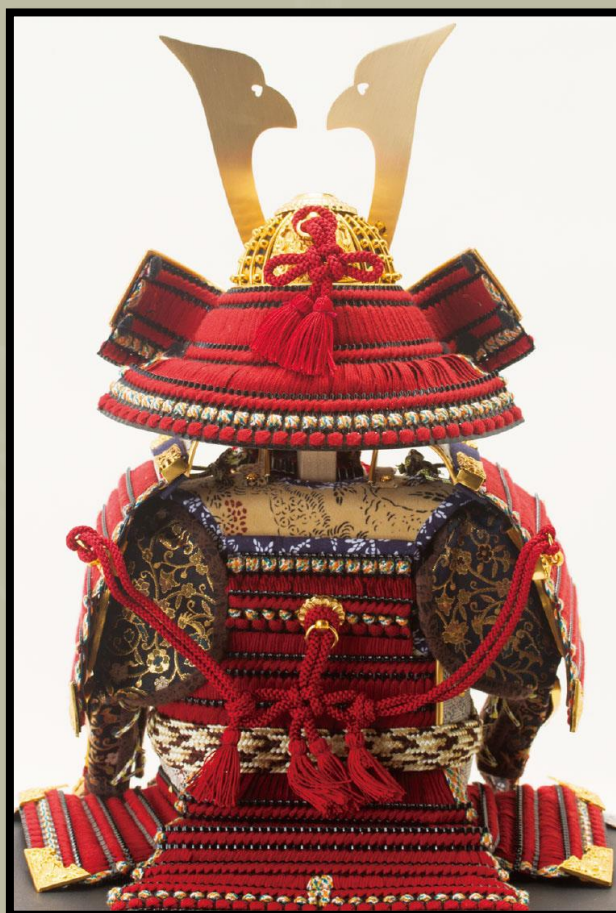
A páncéldarabot egy középső, bal és jobb oldali *Hassō-byō* tartotta a helyén, amelynek csapjai láthatóak voltak a *Sode* hátsó oldalán.

Ezenkívül a hátsó rész három gyűrűvel volt felszerelve, amelyekhez a különféle zsinórok voltak rögzítve. Ezeket a zsinórokat a *Dō* hátulján a *Watagami*-hoz és az *Agemaki*-hoz kötötték. Egy másik gyűrű, a *Mizunomi no kan* (水呑の環) az egyik sorhoz volt rögzítve. Az ehhez a gyűrűhöz rögzített zsinórt szintén az *Agemaki*-hoz kötötték, és ezzel a *Sode* helyzetét állították be.

Hogyan kötik a *Sode*-t a páncélhoz. A vázlat *Y.Sasamától* származik.

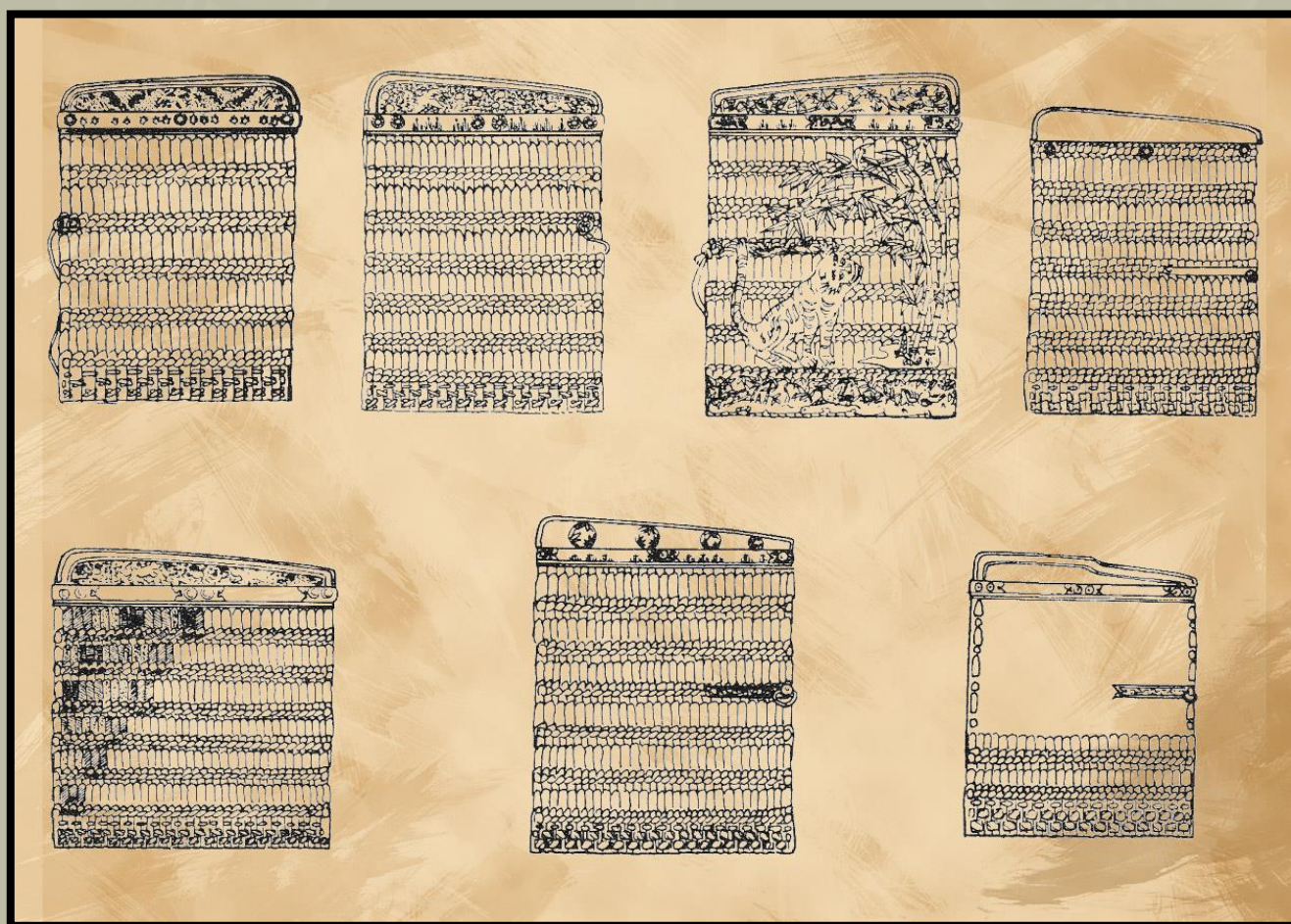
Ez a meglehetősen összetett zsinórrendszer lehetővé teszi, hogy a *Sode* a váll mozgása szerint eltolódjon. A felső sor lemez egyenes volt, vagy kissé ívelt, esetleg *Yamagata* vagy *Kata-yamagata* stílusban (félhegy alakú) a *Heian* korai szakaszában.

Az *Ósode* zsinór rendszere.

Ebben az időszakban a *Sode* általában meglehetősen nagy volt, 45–51 cm magas és körülbelül 36 cm széles. A *Heian* időszakban hat lamellás rétegből készültek, amelyeket általában vas és nyersbőr lamellák kombinálásával készítették, általában *Kane maze*-ban (金混ぜ). Vas lamellákkal fedték a kart takaró szakaszt, a többi részt pedig nyersbőrből készítették. Ezt annak érdekében tették, hogy csökkentsék a súlyt, amely általában 1,5 és 2,5 kg között volt. Ennek ellenére a *Sane-ita*-t, néha kombinálták olyan módon, hogy egy vas és egy nyersbőr réteg lamella került egymásra, és ezek voltak általában a legnehezebbek. A *Kamakura* időszakban a lamellák sora eggyel növekedett, és az egyes lamellás táblákat általában 46 különálló *Kozane*-ből készítették.

A páncél hátoldalán, a karral szemben lévő oldalon hosszú és vékony csík formájában bőrborítást helyeztek el, ezt *Yazurigawa*-nak (矢摺) hívták, és valószínűleg a késői *Heian* korszak körül alakult ki. Ennek célja az volt, hogy megóvja a tegezből kilógó nyílvevőket attól, hogy beakadjanak vagy dörzsöljék a *Sode* lamellás sorait. A 14. században a hosszú és vékony csíkot egy bőrfolt váltotta fel, amelyet a *Sode* belső részének közepén helyeztek el. A későbbi időkben ezeknek a foltoknak inkább a lamellák rögzítése volt a célja, így a neve *Chikaragawa*-ra változott (力革).

Különböző *Ōsode* típusok; a felső sor a legrégebből fennmaradó példákból áll, míg az alsó a későbbi periódusokból. Az utolsó az *Edo*-korszakból egy példa a "lemez" *Ōsode*-ra. A vázlat *Y. Sasamától* származik.

A XIV. Században az *Ósode*-t még mindig magasrangú jelképként használták, ám a *Nanbokucho* korszak heves háborúi során hamarosan más típusú vállvérték váltották fel, amelyek hangsúlyozták a gyalogos harc előtérbe kerülését. *Ósode*-k még a 16. században is készültek, ám a 14. század óta elveszítették valódi gyakorlati értéküket a csatatéren.

Az *Edo*-korszakban megújult a páncélstílus is, különféle új dekoratív eszközökkel, mint például a teljes acéllemezből készített *Ósode*, amely kiemeli ennek a kornak a páncélok nem túl gyakorlatias, de erősen dekoratív kivitelezését.

Ennek ellenére fénykoruk idején ez a páncéldarab nagyon is funkcionális volt, és ugyanolyan erősen díszíthető volt, mint a páncél többi része, tehát gyakran voltak rajtuk családi címerek és apró zászlók, valamint különleges fonásminták és a klánok *Mon*-jai lakkal felhordva a *Kanmuri no ita*-ra.

